

Istungidokument

B9-0463/2021

14.9.2021

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

meediavabaduse ja õigusiõiguse olukorra edasise halvenemise kohta Poolas
(2021/2880(RSP))

Jadwiga Wiśniewska, Mazaly Aguilar, Sergio Berlato, Adam Bielan, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Carlo Fidanza, Raffaele Fitto, Ladislav Ilčić, Patryk Jaki, Krzysztof Jurgiel, Karol Karski, Beata Kempa, Izabela-Helena Kloc, Elżbieta Kruk, Zbigniew Kuźmiuk, Ryszard Antoni Legutko, Beata Mazurek, Tomasz Piotr Poręba, Nicola Procaccini, Elżbieta Rafalska, Bogdan Rzońca, Jacek Saryusz-Wolski, Beata Szydło, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Grzegorz Tobiszowski, Valdemar Tomaševski, Witold Jan Waszczykowski, Kosma Złotowski, Raffaele Stancanelli, Anna Zalewska
fraktsiooni ECR nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon meediavabaduse ja õigusriigi olukorra edasise halvenemise kohta Poolas (2021/2880(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikleid 2, 7 ja 19,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikleid 167 ja 173,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“) ja eriti selle artiklit 11,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et Poola põhiseadus tagab ajakirjandusvabaduse (artikkel 14) ja väljendusvabaduse ning keelustab tsensuuri (artikkel 54);
- B. arvestades, et ajakirjandusvabaduse põhimõtte on tihedalt seotud väljendusvabaduse põhimõttega (artikkel 54), mis seisneb sõnavabaduses ning on omandanud põhiseadusliku põhimõtte staatuse;
- C. arvestades, et raadio- ja televisiooniprogrammide edastamiseks ringhäälingulubade andmist reguleeritakse 29. detsembri 1992. aasta ringhäälinguseadusega; arvestades, et ringhäälinguseaduse kohaselt on raadio- ja telesaadete edastamiseks vaja luba, mis antakse riiginõukogu resolutsiooni alusel riikliku ringhäälingunõukogu esimehe otsusega;
- D. arvestades, et Poola põhiseaduse kohaselt nimetavad riikliku ringhäälingunõukogu liikmed ametisse Seim, Senat ja vabariigi president ning nad ei tohi kuuluda ühtegi erakonda ega ametiühingusse ega tegelda avaliku tegevusega, mis ei ole ühitatav nõukogu liikme ülesannetega;
- E. arvestades, et ringhäälinguseaduse kohaselt kujundavad kõik Poolas tegutsevad ringhäälinguorganisatsioonid, sealhulgas avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid, oma programme sõltumatult; arvestades, et ükski riigiasutus ei või mõjutada avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide programmi- või personaliotsuseid;
- F. arvestades, et ringhäälinguseaduse artiklis 35 nõutakse, et Poola raadio- ja teleringhäälingu enamusosalus peaks kuuluma Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) üksustele ja olema nende kontrolli all; arvestades, et rohkem kui 49 % Poola ringhäälinguorganisatsioonide aktsiatest ei tohi kuuluda ELi-väliste üksustele; arvestades, et sellised nõuded ei ole Poolale ainuomased, vaid kehtivad ka näiteks Austrias ja Prantsusmaal;
- G. arvestades, et Poola parlamendis praegu läbivaatamisel oleva ringhäälinguseaduse

muutmise eelnõu eesmärk on selgitada määrusi, mis võimaldavad riiklikul ringhäälingunõukogul tõrjuda mõjusalt võimaluse, et üksused väljastpoolt ELi, eelkõige riikidest, mis kujutavad endast märkimisväärset ohtu riigi julgeolekule, võtavad kontrolli ringhäälinguorganisatsioonide üle;

- H. arvestades, et Prantsusmaa õigusaktides on sätestatud, et prantsuskeelsete saadete maapealse edastamise luba ei või anda äriühingule, kus üle 20 % aktsiakapitalist või hääleõigusest kuulub välismaalastele, välja arvatud Prantsusmaa rahvusvaheliste kohustuste puhul; arvestades, et Prantsuse õiguses on sätestatud ka mitmed kasuistlikud normid, millega täpsustatakse, mis on seadusega keelatud meediategevuse koondumine;
- I. arvestades, et Saksa õiguse kohaselt saab üleriigilise programmi ringhäälinguloa anda ainult Saksamaal, ELis või EMPs asuvale või asutatud üksusele; arvestades, et Saksa õiguse kohaselt ei ole konkreetse meediakanali omaniku kapitali päritolu oluline, kuid tema asukoht on tähtis;
- J. arvestades, et Polska Pressi aktsiate ostmine PKN Orlen S.A. poolt on üks paljudest Poola meediaturul viimastel aastatel toimunud tehingutest; arvestades, et meediakanalite omanike vahetumine on üsna sage ega mõjuta meedia- ja väljendusvabaduse hindamist, mis on tagatud Poola Vabariigi põhiseadusega; arvestades, et äriühingu otsuseid teeb äriühingu juhatus, mitte omanikud; arvestades, et kõnealust tehingut hindas konkurentsi- ja tarbijakaitseamet, kes ei tuvastanud sellest tehingust tulenevaid ohte Poola meediasektorile;
- K. arvestades, et liidu pädevuse piire reguleerib pädevuse andmise põhimõte, mis tähendab, et pädevused, mida aluslepingutega ei ole liidule antud, jäävad liikmesriikidele;
- L. arvestades, et ELi lepingu artikliga 2 ei anta liidule sisulist pädevust, vaid üksnes loetletakse teatud väärtused, mida nii liidu institutsioonid kui ka tema liikmesriigid peaksid austama, tegutsedes aluslepingutega liidule antud pädevuste piires ja neid piire mõjutamata;
- M. arvestades, et seksuaaltervist ja -haridust ning reproduktiivsust ja aborti käsitleva poliitika kujundamine ja rakendamine kuulub liikmesriikide seadusandlikku pädevusse;
- N. arvestades, et üksnes ELi lepingu artikkel 7 annab liidule pädevuse teha järelevalvet õigusriigi põhimõtte kui liidu väärtuse kohaldamise üle kontekstis, mis ei ole seotud konkreetse sisulise pädevusega või mis ületab pädevuse ulatust;
- O. arvestades, et ELi lepingu artikkel 7 ei anna alust selles kirjeldatud menetluse edasiarendamiseks ega muutmiseks;
- P. arvestades, et Euroopa Kohtu pädevus õigusriigi põhimõtte kohaldamise küsimuses on piiritletud nii, et kohus on pädev tegema otsuse vaid ELi lepingu artiklis 7 sisalduvate menetlusnormide järgimise suhtes ja vaid asjaomase liikmesriigi taotlusel;
- Q. arvestades, et ELi institutsioonidel ei ole pädevust võtta vastu ELi lepingu artiklis 2 loetletud väärtuste, eelkõige õigusriigi mõiste määratlust, kuna neile ei ole aluslepingutes seda pädevust antud;

- R. arvestades, et vastava pädevuse puudumisel rikuksid institutsioonid sellise määratluse vastuvõtmisega aluslepinguid ja määratlus oleks aluslepingutega vastuolus;
- S. arvestades, et Poola konstitutsioonikohus on tunnustanud põhiseadusliku tasandi õigusnormide ülimuslikkust ELi õiguse ees alates Poola Vabariigi ühinemisest ELiga; arvestades, et konstitutsioonikohtu 11. mai 2005. aasta otsuses märgiti, et õigusnormide suhteline autonoomia, mis põhineb nende normide endi sisemistel hierarhilistel põhimõtetel, ei tähenda seda, et nende vahel ei ole koostoimet ega konflikti, ning kui põhiseadusliku normi ja ELi õigusakti vahel peaks olema kõrvaldamatu vastuolu, mida ei saa kaotada liidu õiguse ja liikmesriigi õiguse suhtelist autonoomiat austava tõlgenduse kohaldamisega, ei saa seda vastuolu Poola õiguskorras mingil moel lahendada liidu õiguse ülimuslikkuse tunnistamisega põhiseadusliku normi üle, ka ei saa see tuua kaasa põhiseadusliku normi siduvuse kadumist ja selle asendamist ELi normiga ega selle normi kohaldamise piiramist valdkonnaga, mis ei ole ELi õigusega kaetud; arvestades, et Poola konstitutsioonikohus väljendas sellekohast arvamust ka oma 24. novembri 2010. aasta ja 16. novembri 2011. aasta otsustes; arvestades, et ELi organid ei ole ühtegi neist kohtuotsustest vaidlustanud;
- T. arvestades, et mõned teiste liikmesriikide konstitutsioonikohtute otsused liiguvad samuti liikmesriigi õiguse ülimuslikkuse suunas ELi õiguse suhtes;
1. rõhutab, et meediavabadus ja -pluralism on tänapäeva demokraatia tugisambad, kuna need on avatud ja vaba arutelu olulised osad; märgib, et mõned liikmesriigid on teatanud meediaturu probleemidest, mis on sageli seotud pandeemia olukorraga;
 2. on arvamusel, et meediavabadus on Poolas hästi kaitstud ja kõik kaitsemeetmed on kehtestatud;
 3. märgib, et meediaruumis leidub igat liiki vaateid ja ühtegi vaadet ei piirata, seega on meedia pluralism tagatud;
 4. rõhutab, et liikmesriikidel on õigus võtta vastu seadus, millega saab mõjusalt takistada meedia ülevõtmist väljastpoolt EMPd ja ELi, näiteks Venemaalt või Hiinast pärit üksuste poolt;
 5. märgib, et väljastpoolt ELi pärit kapitalile kehtestatud piirangud on juba jõus muu hulgas Prantsusmaal ja Saksamaal;
 6. rõhutab, et ELi lepingu artikkel 7 annab ELile ainsa võimaluse sekkuda mõjusalt küsimustesse, mis on seotud liidu väärtuste austamisega liikmesriikide poolt, sh seoses õigusriigiga; rõhutab, et ELi lepingu artikkel 7 on täielik ja ammendav;
 7. rõhutab, et kooskõlas ELi lepingu artikliga 7 ei ole tehtud ühtegi otsust selle kohta, et õigusriik võib Poolas olla tõsis ohus; juhib tähelepanu sellele, et aluslepingud ei anna alust süüdistada Poolat õigusriigi põhimõtte rikkumises ja õigusriigi edasises kahjustamises ning see on üksnes ebaseadusliku poliitilise surve vahend;
 8. rõhutab, et kohtusüsteemi korraldamine ei kuulu ELile antud pädevuste hulka, kuna see valdkond kuulub liikmesriikide ainupädevusse; rõhutab, et Poolas viimastel aastatel algatatud reformid, mille eesmärk on parandada Poola kohtusüsteemi toimimist,

tuginevad teiste liikmesriikide kogemustele, mida Euroopa Komisjon ei ole kahtluse alla seadnud; on seisukohal, et need reformid ei riku kuidagi kohtunike ega kohtute sõltumatust, mis on tagatud Poola põhiseaduse ja õigusega;

9. peab kahetsusväärseks, et mõned liidu organid ületavad oma aluslepingust tulenevat pädevust; rõhutab, et selle asjaolu eiramise tõttu on võimatu nõuetekohaselt hinnata Poola argumente vastuseks ELi institutsioonide esitatud seisukohtadele, milles kritiseeritakse praegu Poola konstitutsioonikohtus pooleli olevaid menetlusi seoses Euroopa Kohtu pädevusega vaadata läbi liikmesriigi õigus ja kohaldada ajutisi meetmeid kohtuasjades, sealhulgas liikmesriikide kohtusüsteemi korralduses; juhib tähelepanu Poola konstitutsioonikohtu varasemale kohtupraktikale Poola põhiseaduse ja ELi õiguse vahekorraga seoses;
10. rõhutab liikmesriikide konstitutsioonikohtute tähtsat tööd seoses ELi institutsioonide pädevust ületavate meetmetega;
11. peab vastuvõetamatuks, et ELi institutsioonid kiidavad heaks mõnes liikmesriigis kehtiva kohtusüsteemi korraldusega seotud lahendused, kuid seavad samas kahtluse alla ja kritiseerivad sarnaseid lahendusi Poolas;
12. peab kahetsusväärseks komisjoni hiljutisi meetmeid, nimelt süüdistusi seoses ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi kohta käiva Euroopa Kohtu otsuse väidetava täitmata jätmisega ja teateid Euroopa Kohtule esitatud taotluse kohta määrata Poolale trahvid ajutise meetme täitmata jätmise eest; rõhutab, et Poola on üksikasjalikult selgitanud ajutise meetme rakendamise viisi, eelkõige seda, et ajutist meetet rakendatakse ülemkohtu esimese esimehe määrusega, millesse täitevvõim ei saa sekkuda vastavalt võimude lahususe põhimõttele; on seisukohal, et vastuseisust kantud tegevus ei aita kaasa probleemi lahendamisele dialoogi ja lojaalse koostöö vaimus ning liidu ja liikmesriikide pädevusi austades;
13. taunib komisjoni esindajate hiljutisi avaldusi, milles osutatakse võimalusele peatada maksed seoses Poola taaste- ja vastupidavuskavadega Euroopa Kohtu korralduste täitmata jätmise pärast; rõhutab, et ainus aluslepingu kohane menetlus seoses kohtuotsuste täitmata jätmisega on kirjeldatud ELi toimimise lepingu artiklis 260 ning kõik aluslepingu välised püüdlused Euroopa Kohtu otsuseid sunniviisiliselt rakendada on ebaseaduslikud;
14. tuletab meelde komisjoni avaldust, milles kinnitatakse, et kohaldades Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks, võtab komisjon endale kohustuse järgida Euroopa Ülemkogu 11. detsembri 2020. aasta järeldusi; tuletab meelde, et komisjon kavatseb koostada ja vastu võtta suunised selle kohta, kuidas ta hakkab määrust kohaldama;
15. peab õiguslikult vastuvõetamatuks kehtestada *de facto* uus õigusriigi põhimõtte järgimise kontrollimehhanism, isegi kui selle eesmärk on kaitsta ELi eelarvet;
16. märgib, et ELil ei ole pädevust arendada seksuaaltervist ja -haridust ning reproduktiivsust ja aborti käsitlevat poliitikat;

17. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule.